

Sygnatura akt VI Ns 85/12

POSTANOWIENIE

W., dnia 13 marca 2015 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu VI Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSR Andrzej Michór

Protokolant Marita Mielcarek

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2015 r. we Wrocławiu na rozprawie sprawy z wniosku (...) Sp. z o. o. Sp. k. we W.

przy udziale (...) S. A. w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

POSTANAWIA:

I. oddalić wniosek;

II. oddalić wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów postępowania.

Sygn. akt VI Ns85/12

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. S.K. we W. wniosła o ustanowienie za wynagrodzeniem służebności przesyłu na nieruchomościach należących do wnioskodawcy, obciążających nieruchomości: nieruchomość położona we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...) oznaczona geodezyjnie jako działki nr: (...) na arkuszu mapy nr 1 oraz nr: 8/7 i 10 na arkuszu mapy nr 2, dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia -Krzyków, IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...); nieruchomość położona we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...) oznaczona geodezyjnie jako działki nr: (...) na arkuszu mapy nr 2, dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków, IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze: (...) – za jednorazowym Tl wynagrodzeniem, na rzecz (...) S.A. Oddział we W., której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążanej oraz nad jej przestrzenią urządzeń przesyłowych w postaci linii elektroenergetycznej o napięciu 110 kV oraz jej instalacji, jak również prawo do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, modernizacji, remontów linii elektroenergetycznej, jej instalacji z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem, na czas nieokreślony, nie dłuższy jednak niż czas eksploatacji urządzeń. Nadto wnioskodawca domagał się zasądzenia od uczestnika na rzecz wnioskodawcy tytułem odpowiedniego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu kwoty 2.164.998,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia wniosku do dnia zapłaty. Wnioskodawca wniósł również o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że jest właścicielem powyższych nieruchomości, przez które przebiegają urządzenia służące do przesyłu energii elektrycznej. Właścicielem przedmiotowych urządzeń przesyłowych jest uczestnik postępowania, który dla niezbędnego korzystania w zakresie modernizacji, konserwacji itp. z urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, zmuszony jest do wkraczania w sferę własności nieruchomości wnioskodawcy Z tytułu korzystania z nieruchomości wnioskodawcy, w związku z posadowioną infrastrukturą przesyłową, uczestnik postępowania nie dążył do uregulowania stanu prawnego. Pismem z dnia 18.07.2011r. wnioskodawca wezwał uczestnika postępowania do dobrowolnego ustanowienia w drodze umowy służebności przesyłu, proponując jednocześnie jednorazowe wynagrodzenie z tego tytułu. Następnie wnioskodawca pismem z dnia 29.07.2011 r. zawiązał uczestnika do próby ugodowej przed tut. Sądem (akta sprawy o sygn. I Co 2486/11), jednak do

zawarcia przedmiotowej ugody nie doszło, z uwagi na fakt, iż uczestnik postępowania nie wyraził na nią zgody. Wnioskodawca podniósł, że wobec braku wykazania, iż uczestnik postępowania faktycznie korzystał w sposób trwały i widoczny z infrastruktury przesyłowej przez okres 30 lat, poprzez ograniczenie się do głośnego twierdzenia, nie popartego żadnymi dowodami, wnioskodawca nie jest w stanie merytorycznie ustosunkować się do kwestii zasiedzenia służebności przesyłu. Wnioskodawca zarzucił nadto, że w większości przypadków właścicielem infrastruktury przesyłowej po II wojnie światowej był Skarb Państwa, który poprzez swoje statofisci (głównie zakłady energetyczne) zarządzał infrastrukturą przesyłową. Wspomniane przedsiębiorstwa państwowe w imieniu Skarbu Państwa zarządzały urządzeniami przesyłowymi. Oznacza to, że w takich sytuacjach właścicielem infrastruktury przesyłowej był Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwa przesyłowe. Dopiero od 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe mogły uzyskiwać status państwowych osób prawnych i mogły nabywać dla siebie własność nieruchomości i innych praw rzeczowych. Jednocześnie, w ocenie wnioskodawcy, przedsiębiorstwo przesyłowe nie może doliczyć czasu posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności przesyłu przez swojego poprzednika prawnego, którym najczęściej był Skarb Państwa, w sytuacji, gdy poprzednik prawny był jednocześnie właścicielem nieruchomości oraz posadowionych na niej urządzeń przesyłowych. W., że wysokość jednorazowego wynagrodzenia w wysokości 2.164.998,00 zł została wyliczona w oparciu o kompleksowy operat szacunkowy, sporządzony przez rzeczoznawcę majątkowego.

Uczestnik w odpowiedzi na wniosek r. (k. 50-59) wniósł o oddalenie wniosku oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa prawnego i kosztów opłaty skarbowej uiszczonej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu uczestnik zarzucił, że w odniesieniu do działek o numerach (...) wnioskodawca nie wykazał legitymacji czynnej, bowiem nie są one objęte księgą wieczystą wskazaną we wniosku, a w konsekwencji w odniesieniu do tych nieruchomości wniosek winien ulec oddaleniu. Uczestnik podniósł, że budowa linii nr S-118a/S-145a 110 kV została dokonana przez poprzednika prawnego uczestnika w oparciu o decyzję wywłaszczeniową z dnia 19 lipca 1967 r., wydaną na podstawie art. 35 Ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64, z późn. zm.). Decyzja ta stanowi o posiadaniu przez uczestnika trwałego i nieograniczonego w czasie tytułu prawnego do dysponowania nieruchomościami wnioskodawcy w celu posadowienia utrzymywania na tych nieruchomościach owej trakcji. Na wypadek nieuwzględnienia powyższego zarzutu, wnioskodawca podniósł zarzut zasiedzenia z mocy samego prawa służebności przesyłu na ww. nieruchomościach wnioskodawcy w odniesieniu do elektroenergetycznej linii wysokiego napięcia nr S-118a/S-145a 110 kV – z dniem 01 lutego 2009 r., która to służebność polega na prawie utrzymywania instalacji rzeczony linii na opisanych wyżej nieruchomościach, na prawie do ich eksploatacji, napraw, konserwacji, całodobowego dostępu do nich. Uczestnik wskazał, że linia ta wybudowana została w sposób prawem przewidziany i z zachowaniem wszelkich przewidzianych na tę okoliczność norm i procedur. Zakończenie budowy tej linii i jej przekazanie do eksploatacji nastąpiło w dniu 30 października 1968 r. Tym samym od tego dnia na nieruchomościach wnioskodawcy istnieje trwale i widoczne urządzenie w postaci infrastruktury elektroenergetycznej owej linii. Od tego też dnia przedmiotowe nieruchomości faktycznie użytkowane są przez uczestnika, a wcześniej przez jego poprzednika prawnego, w sposób treściowo odpowiadający służebności przesyłu. Uczestnik podniósł, że zarówno uczestnik, jak i jego poprzednik prawny, korzystali ze wskazanych powyżej nieruchomości, w zakresie posadowionych na niej elementów infrastruktury elektroenergetycznej będąc w dobrej wierze. Uczestnik dodał, że przedmiotowa nieruchomość w każdym razie do roku 1990 stanowiła własność państwową, toteż 20-letni okres biegu zasiedzenia służebności należy obliczać w stosunku do linii elektroenergetycznej nr S-118a/S-145a 110 kV – począwszy od dnia 01 października 1990 r., z jednoczesnym skróceniem terminu zasiedzenia o czas pomiędzy dniem 01 października 1990 r. a dniem 01 lutego 1989 r., co doprowadziło do zasiedzenia służebności w dniu 01 lutego 2009 r. Uczestnik zarzucił w końcu, że wnioskodawca niczego w sprawie nie udowodnił.

Wnioskodawca w piśmie z 8.03.2013 r. (k. 128-132) podtrzymał swoje stanowisko. Wskazał, że m w czasie prowadzenia Inwestycji – budowy linii elektroenergetycznej przebiegającej obecnie przez nieruchomości wnioskodawcy – były to grunty należące do Skarbu Państwa. Inwestorem było za przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...). W tej sytuacji decyzja z dnia 19.07.1967 r. nie mogła obejmować swoim zakresem przedmiotowych nieruchomości. Do dnia 1.02.1989 r., zgodnie z obowiązującą wówczas zasadą jednolitego funduszu własności państwowej (Skarb

Państwa był jedynym właścicielem mienia ogólnonarodowego). Skarb Państwa był jednocześnie właścicielem nieruchomości oraz inwestorem, a później właścicielem posadowionej na niej infrastruktury elektroenergetycznej. Dalej wnioskodawca zarzucił, że uczestnik mógł posiadać tę służebność w złej wierze. W rozpoznawanej sprawie uczestnik (jego poprzednicy prawni) konsekwentnie od samego początku wejścia w posiadanie służebności gruntowej, nie miał tytułu prawnego do korzystania, utrzymywania, eksploatacji itp. urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej znajdującej się na przedmiotowej nieruchomości, ponieważ powołana decyzja wywłaszczeniowa nie mogła dotyczyć gruntów Skarbu Państwa.

Uczestnik w piśmie z 9.04.2013 r. (k. 151-158) potrzymał dotychczasowe stanowisko. Wskazał, że przedsiębiorstwa państwowe do 1.02.1989 r. nie stanowiły statofisci Skarbu Państwa. Uczestnik podniósł, że decyzja wywłaszczeniowa wydana została na potrzeby budowy całej przedmiotowej linii elektroenergetycznej, bez relatywizacji do poszczególnych działek. Tym samym jej celem była trwała regulacja prawno-rzeczowa istnienia owej linii na wszystkich nieruchomościach, przez które linia ta przebiega, i to bez względu na to czy grunt w owym czasie był własnością prywatną czy też państwową. Dalej uczestnik zauważył, że 3, nawet gdyby hipotetycznie przyjąć, że decyzja wywłaszczeniowa nie stanowi trwałego tytułu do istnienia przedmiotowej linii na gruntach powodów, to w każdym razie potwierdza ona istnienie po stronie uczestnika i jego poprzednika prawnego dobrej wiary co do posiadania służebności na nieruchomościach wnioskodawcy. W konsekwencji budowa, posadowienie utrzymywanie przedmiotowej infrastruktury elektroenergetycznej miały miejsce w pełni legalnie, po przeprowadzeniu całkowicie zgodnego z prawem procesu budowlanego, jak również po uzyskaniu stosownej decyzji wywłaszczeniowej stanowiącej oparcie dla legalnego istnienia infrastruktury elektroenergetycznej w jej obecnej lokalizacji. Uczestnik podtrzymał swoje stanowisko odnośnie podmiotowości przedsiębiorstw państwowych oraz ich zdolności do nabywania mienia.

Wnioskodawca i uczestnik w dalszym toku postępowania podtrzymali swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Sp. z o.o. S.K. we W. jest właścicielem nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...) oznaczonej geodezyjnie jako działki nr: (...), arkusz mapy nr 1 oraz nr: 8/7 i 10, arkusz mapy nr 2, dla których Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków, IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...); jest także właścicielem nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...) oznaczonej geodezyjnie jako działki nr: (...), arkusz mapy nr 2, dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków, IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze: (...). Do 30.12.2003 r. przedmiotowe nieruchomości stanowiły własność Skarbu Państwa.

(dowód: odpis Kw (...) k. 133-139,

odpis Kw (...) k. 162-164,

akt notarialny z 30.12.2003 r. Rep. A 20657/2003 k. 165-174,

wypis z rejestru gruntów k. 193-199, 203, 205, 207, 210, 213-214, 217-220,

wykaz zmian gruntowych k. 200-201, 204, 206, 208-209, 211-212, 215, 216, 221-223)

Na nieruchomości wnioskodawcy posadowiona jest infrastruktura elektroenergetyczna. Przedmiotowa linia stanowi linię wysokiego napięcia nr S-118a/S-145a 110 kV, wybudowaną przez poprzednika prawnego uczestnika na mocy decyzji wywłaszczeniowej z dnia 19.07.1967 r., wydanej w oparciu o art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64, z późn. zm.). Natomiast dnia 30.01.1968 r. wydana została decyzja o uznaniu nadesłanego projektu technicznego skrzyżowania rzeki Ś. z linią energetyczną 110 kV do (...) za podstawę wydania pozwolenia stanowiącego integralną część tej decyzji oraz w związku z tym udzielono Zakładowi (...) we W. pozwolenia wodnoprawnego na przeprowadzenie nad wodą rzeki Ś. w kilometry 12 + 850 linii wysokiego napięcia 110 kV do Głównego Punktu Zasilającego, zgodnie z projektem. Dnia 17.05.1968 r. w związku z budową przedmiotowej linii zezwolono na ścięcie 19 drzew. Natomiast dnia 6.07.1968 r.

wydano pozwolenie na wykonywanie robót budowlanych. Aneksem z 31.05.1968 r. ustalono szczegółową budowę linii napowietrznej 110 kV do (...). Zakończenie budowy linii i jej przekazanie do eksploatacji nastąpiło w dniu 30 października 1968 r.

Dopełniono wszelkich wymogów prawnych związanych z projektowaniem i odbiorami, a linia jest eksploatowana nieprzerwanie do chwili obecnej, w tym m.in. dokonywane są jej oględziny i przeglądy, pomiary skuteczności ochrony przeciwporażeniowej, pomiary rezystancji uziemień przewodów odgromowych.

(dowód: paszport elektroenergetyczny 77-94,

decyzja z 19.07.1967 r. k. 69,

decyzja z 30.01.1968 r. k. 70,

decyzja z 17.05.1968 r. k. 71,

pozwolenie z 6.07.1968 r. k. 72,

aneks z 31.05.1968 r. k. 73-74,

protokół odbioru k. 75-76,

mapa k. 68,

dokumentacja zdjęciowa k. 67,

opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki k. 236-246)

Uczestnik postępowania na skutek wielokrotnych przekształceń tak formy prawnej, jak i firmy, jest następcą prawnym Zakładu (...). Przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) istniało do przekształcenia w spółkę Zakład (...) S.A. w roku 1993, zgodnie z zarządzeniem Nr 192/O./93, wydanym przez Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r., mocą Aktu Notarialnego z dnia 12 lipca 1993 r., repertorium A 2439/93, sporządzonego przez Notariusza T. J. w Kancelarii Notarialnej w W.. Następnie przedsiębiorstwo państwowe – Zakład (...), został przekształcony Zakład (...) S.A., a następnie w (...) S.A., która w dalszej kolejności zmieniła nazwę na (...) S.A., a dalej – na (...) S.A. Z dniem 1 września 2011 r. uczestnik przyjął obecną nazwę (...) S.A.

(dowód: postanowienie sądu rejestrowego z 20.03.2008 r. k. 112,

postanowienie sądu rejestrowego z 31.12.2008 r. k. 113-115,

postanowienie sądu rejestrowego z 16.01.2009 r. k. 116-117,

postanowienie sądu rejestrowego z 1.09.2011 r. k. 118-122,

postanowienie sądu rejestrowego z 29.07.1993 r. k. 106,

postanowienie sądu rejestrowego z 17.06.2004 r. k. 107-108,

KRS (...) k. 62-66,

wyciągu z wypisu aktu notarialnego z 12.07.1993 r. sporządzonego przed notariuszem T. J. w Kancelarii Notarialnego w W., Rep. A 2439/93 k. 109-111)

Wnioskodawca zlecił rzeczoznawcy majątkowemu sporządzenie wyceny wartości prawa służebności przesyłu. Ekspertyza taka została sporządzona w czerwcu 2011 r. Rzeczoznawca określił wartość prawa służebności przesyłu na kwotę 2.216.618 zł.

(dowód: operat szacunkowy k. 22)

Wnioskodawca pismem z dnia 18.07.2011 r. zwrócił się do (...) S.A. oddział we W. o ustanowienie na wskazanych wyżej działkach rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego służebności przesyłu za wynagrodzeniem 2.216.618 zł, jak również domagał się zapłaty odszkodowania z tytułu bezumownego użytkowania w kwocie 645.909 zł. (...) S.A. we W. pismem z 25.08.2011 r. wskazała, że doszło do zasiedzenia służebności przesyłu i brak podstaw dla uwzględnienia żądań wnioskodawcy.

(dowód: pismo wnioskodawcy z 18.07.2011 r. k. 18-20,

pismo uczestnika z 25.08.2011 r. k. 21)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na obiektywnych dowodach w postaci powołanych wyżej dokumentów. Podkreślić należy, że między wnioskodawcą i uczestnikiem bezsporny był przebieg linii energetycznej. W istocie spór miał charakter sporu co do prawa. Sporne okoliczności faktyczne związane z zakresem oddziaływania infrastruktury oraz wysokością należnych wnioskodawcy świadczeń wobec uwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu determinują bowiem ograniczenie zakresu postępowania dowodowego oraz ustaleń faktycznych.

W pierwszym rzędzie zauważyć należy, że za zasadny należy uznać zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Obowiązujący od 1 stycznia 1965 r. art. 172 § 1 i 2 k.c. (w brzmieniu pierwotnym, tj. sprzed nowelizacji wprowadzonej 1 października 1990 r.) stanowił, że posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Ustawą z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) dotychczasowe terminy zasiedzenia uległy przedłużeniu, a mianowicie: termin dziesięcioletni do lat trzydziestu (art. 1 pkt 32 powołanej ustawy). Nowe dłuższe terminy zasiedzenia mają – ze względu na istotę i charakter zasiedzenia, zastosowanie do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie ustawy z 28 lipca 1990 r. jedynie wtedy, gdy termin zasiedzenia (10, 20-letni) nie upłynął przed dniem 1 października 1990 r. (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 10 stycznia 1991 r., III CZP 73/90, LEX nr 3636).

W ocenie Sądu Rejonowego instalacja elektroenergetyczna przebiegająca przez działkę wnioskodawców stanowi trwale i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 184 dekretu Prawo rzeczowe i art. 292 k. c. Prawne pojęcie „urządzenia” oznacza wynik celowego działania, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy mechanizmów, wymagających do swego powstania pracy ludzkiej. Tym samym przedmiotowy odcinek sieci elektroenergetycznej stanowi niewątpliwie trwale i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k. c. Jest to bowiem obiekt skonstruowany przez człowieka i posadowiony w ten sposób, że może być spostrzeżony bez najmniejszego problemu. Zważywszy, że sporna linia przesyłowa istnieje na działce wnioskodawcy od wielu lat, z pewnością są to urządzenia trwale. Nie był również kwestionowany fakt, że poprzednicy wnioskodawcy w sposób nieprzerwany korzystali z urządzeń przesyłowych posadowionych na gruncie wnioskodawcy.

Wnioskodawca na podstawie art. 305¹ § 2 k.c. domagał się ustanowienia za wynagrodzeniem służebności przesyłu na wskazanej we wniosku nieruchomości. Obrona uczestnika przejawiała się w zgłoszeniu zarzutu zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Zarzut stanowi oświadczenie, w którym wskazuje się na

istnienie okoliczności lub przeszkód, które podważają zasadność żądania sformułowanego w piśmie wszczynającym postępowanie przed Sądem. Skutecznie podniesiony zarzut prowadzi do wydania orzeczenia negatywnego, w przypadku postępowania nieprocesowego – oddalenia wniosku. Z dniem 3 sierpnia 2008 r. weszły w życie przepisy kodeksu cywilnego o służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴) dodane przez ustawę z 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731). Przepisami tymi został wprowadzony nowy rodzaj służebności, zdefiniowany w art. 305¹ k.c. Służebność przesyłu w przeciwieństwie do służebności gruntowej nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przed ustawowym jednak uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, LEX nr 484715; uchwałę Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., III CZP 89/08, LEX nr 458125; uchwałę Sądu Najwyższego z 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, LEX nr 1316046). Ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa (art. 285 k.c.), odpowiada funkcji i treści nowo kreowanej służebności przesyłu. Tak jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorcę w drodze zasiedzenia służebności przesyłu, tak i dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, bezprzedmiotowe jest oznaczenie nieruchomości władnącej. Wyraźnie przy tym należy odróżniać od siebie te dwie instytucje prawne – służebność przesyłu oraz służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Oba prawa posiadają wprawdzie podobną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak, by można było je utożsamiać. Dodać przy tym należy, iż brak podstaw do podważenia dotychczasowego stanowiska Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, co do dopuszczalności zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, zwłaszcza, że Trybunał Konstytucyjnym postanowieniem z 17 lipca 2014 r., P 28/13, po rozpoznaniu pytania prawnego Sądu Okręgowego we Wrocławiu: czy art. 292 w zw. z art. 172 § 1 i art. 285 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) w zakresie, w jakim stanowią podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego, są zgodne z art. 64 ust. 3 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP, a także z art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175) na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643, ze zm.) umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (zob. uzasadnienie postanowienia SO we Wrocławiu z 10.09.2014 r., II Ca 929/14).

Przy rozpoznawaniu wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie i ocenie, jaką długość okresu niezbędnego do zasiedzenia należy przyjąć, decydujące znaczenie ma istnienie dobrej bądź złej wiary w momencie objęcia w posiadanie nieruchomości (służebności) oraz wynikające z przepisu art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary posiadacza. Istotna jest przy tym jedynie dobra wiara na początku okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności. Jej utrata w czasie trwania posiadania nie ma dla zasiedzenia znaczenia. Dobra wiara zasiadającego posiadacza występuje wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 .05.2014 r., II CSK 472/13 , LEX nr 1476956).

Na nieruchomości wnioskodawcy posadowiona jest infrastruktura elektroenergetyczna – linia wysokiego napięcia nr S-118a/S-145a 110 kV, która została wybudowana przez poprzednika prawnego uczestnika na mocy decyzji wyłączeniowej z dnia 19.07.1967 r., wydanej w oparciu o art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64, z późn. zm.). Zakończenie budowy linii i jej przekazanie do eksploatacji nastąpiło w dniu 30 października 1968 r. Zauważyć przy tym należy, że istotnie, w zakresie, w jakim przebiega linia po nieruchomości wnioskodawcy, należącej w 1967 r. do Skarbu Państwa, nie było konieczne wydanie w stosunku do tej nieruchomości decyzji wyłączeniowej, natomiast decyzja taka, ze wskazanych

nżej względów, mogła być wydana i wywoływała trwałe skutki wobec kolejnych właścicieli nieruchomości (zob. m.in. uchwała SN z 20.01.2010 r., III CZP 116/09; wyrok SN z 21.02.2009 r., II CSK 394/08; postanowienie SN z 5.07.2007 r., II CSK 156/07). Nawet jednak przy przyjęciu wadliwości decyzji, co jednak w ocenie Sądu nie ma miejsca, nie powoduje to jednak nielegalności inwestycji, która powstała za zgodą Skarbu Państwa, który jednocześnie, w istocie był inwestorem. Dopełniono nadto wszelkich wymogów prawnych związanych z projektowaniem i odbiorami, a linia jest eksploatowana nieprzerwanie do chwili obecnej, co w sprawie nie było kwestionowane.

W tym miejscu należy zatem zauważyć, że przedsiębiorstwa państwowe wykonywały zarząd operatywny majątku Skarbu Państwa. Zgodnie bowiem z art. 128 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.02.1989 r. socjalistyczna własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie Państwu (§ 1). W granicach swej zdolności prawnej państwowe osoby prawne wykonywają w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej (§ 2). Natomiast z dniem 1.02.1989 r. art. 128 k.c. uzyskał brzmienie – własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym. W konsekwencji co najmniej od dnia 1.02.1989 r. przedsiębiorstwo państwowe – Zakład (...) nabywał wszelkie prawa w swoim imieniu, do swego majątku. Co więcej, w orzecznictwie wskazuje się, że państwowa osoba prawna w stosunkach zewnętrznych z osobami trzecimi nawet przed 1.02.1989 r. miała taką pozycję jak właściciel, w wyniku czego, wszelkie roszczenia, jakie powstały ze względu na składniki mienia państwowego (infrastruktura elektroenergetyczna) pozostające w zarządzie ww. zakładu, zakład realizował w imieniu własnym (por. post. SA z dnia 12.01.2012 r. IV CSK 183/11). W ocenie Sądu, także w oparciu o regulacje art. 33 § 1 k.c., art. 34 k.c. i art. 40 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 30.09.1990 r., podzielić należy argumentację uczestnika o odrębnej od Skarbu Państwa podmiotowości przedsiębiorstw państwowych oraz do zdolności do bycia podmiotem praw i obowiązków, a w konsekwencji do bycia beneficjentem decyzji wywłaszczeniowej.

W tym miejscu należy zauważyć, że do 30.09.1990 r. art. 177 k.c. stanowił, że przepisów o nabyciu własności przez zasiedzenie nie stosuje się, jeżeli nieruchomości jest przedmiotem własności państwowej. Tymczasem zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 55, poz.321 z późn. zm.), co do osób, które były posiadaczami samoistnymi takich nieruchomości przed dniem 01.10.1990 r., kodeksowe terminu ulegają skróceniu o czas trwania tego posiadania, lecz nie więcej niż o połowę, czyli nie więcej niż o 10 i 15 lat. Uczestnik mógł zatem skorzystać z przepisów o skróceniu posiadania – co najmniej w odniesieniu do okresu od 1.02.1989 r. do 30.09.1990 r.

Przechodząc do kwestii następstwa prawnego uczestnika należy zauważyć, że uczestnik postępowania na skutek przekształceń własnościowych dotyczących przedsiębiorstw państwowych stał się uprawnionym do korzystania z służebności, jako ograniczonego prawa rzeczowego. Nie ma przy tym potrzeby wykazywania przeniesienia posiadania na rzecz uczestnika i doliczania okresu posiadania (por. odpowiednio uzasadnienie postanowienia SO z 10.09.2014 r., II Ca 929/14). Przyjąć zatem należy – wobec sukcesji generalnej, że tę właśnie uczestnika uznać należało za uprawnionego z tytułu wykonywania uprawnień do przedmiotowej infrastruktury. W myśl bowiem art. 5 ust. 1 ustawy z 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz.U. Nr 16, poz.69) spółka powstała w wyniku przekształcenia wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconych przedsiębiorstw państwowych. Powołana ustawa, zgodnie z art. 1 ust. 1, znajdowała zastosowanie m.in. do przedsiębiorstw państwowych, których działalność związana była z wytwarzaniem zbytem i przesyłaniem energii elektrycznej, przy czym stosowanie do art. 2 ust. 1 przekształcenie następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298). Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych stanowił natomiast, że spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa. Tym samym ostatecznym beneficjentem ograniczonego prawa rzeczowego, jakim jest służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu, została spółka akcyjna powstała w wyniku prywatyzacji, a w dalszej kolejności uczestnik postępowania (por. uzasadnienie cyt. postanowienia SO we Wrocławiu z 10.09.2014 r.).

Podkreślić należy, że nabycie służebności w drodze zasiedzenia możliwe jest przy spełnieniu przesłanek zasiedzenia (art. 172 k.c.) Nabycie prawa własności przez zasiedzenie następuje ex lege i jego skutkiem jest wygaśnięcie prawa dotychczasowego właściciela, a w wypadku zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu – ograniczenie prawa własności właściciela w granicach objętych służebnością. Podstawową przesłanką jest niewątpliwie posiadanie tej służebności jako posiadacz samoistny; dobra bądź zła wiara ma jedynie wpływ na okres posiadania prowadzący do zasiedzenia. W ocenie Sądu niewątpliwie należy przyjąć dobra wiarę uczestnika postępowania, wywodzącego swoje uprawnienia z decyzji administracyjnej.

R., przy przyjęciu, że do zasiedzenia przedmiotowej służebności doszło na rzecz poprzedników prawnych wnioskodawcy, to uznać należy, że doszło do skutecznego przeniesienia owego prawa na wnioskodawcę. Natomiast przy przyjęciu, że zasiedzenie rozpoczęło bieg w 1971 r., w sprawie doszło do skutecznego przeniesienia posiadania pociągającego za sobą skutki z art. 176 § 1 k.c. Zgodnie bowiem z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania poprzednika w posiadaniu, o ile zostaną spełnione wskazane w tym przepisie przesłanki. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku udowodnienia przez przedsiębiorcę energetycznego, że doszło do przeniesienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych (zob. uzasadnienie postanowienia SN z 13.06.2013 r., IV CSK 672/12, LEX nr 1360293), co w ocenie Sądu, ze wskazanych wyżej przyczyn, w rozpatrywanej sprawie miało miejsce. Z uwagi na powyższe wniosek należało oddalić.

Podkreślić w końcu należy, że nawet gdyby przyjąć, że przedsiębiorstwo państwowe nie mogło skutecznie nabyć do swego majątku służebności przesyłu i jako początkową datę biegu terminu przyjąć 1.02.1989 r. to i tak, z uwagi na dobra wiarę poprzednika uczestnika w dacie rozpoczęcia biegu terminu, doszłoby do skutecznego zasiedzenia przedmiotowej służebności.

Stosownie do art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Unormowanie to pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego przepisu powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. uzasadnienie wyroku SA w Białymstoku z 11.04.2014 r., I ACa 9/14, LEX nr 1455540). W ocenie Sądu sytuacja taka ma miejsce w niniejszej sprawie podkreślić należy, że zasadność podnoszenia w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu budziła spore wątpliwości, czego wyrazem było m.in. pytanie prawne skierowane do TK. Wnioskodawca mógł być zatem zasadnie przekonany o zasadności swego wniosku. Nie sposób nie zwrócić uwagi także na fakt, że uczestnik korzysta z nieruchomości wnioskodawcy bez wynagrodzenia, co nie może pozostać bez wpływu na kształt rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania. Z uwagi na powyższe, obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania poniesionymi przez uczestnika byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Mając powyższe na względzie, na mocy powołanych przepisów prawa, należało orzec jak w sentencji postanowienia.